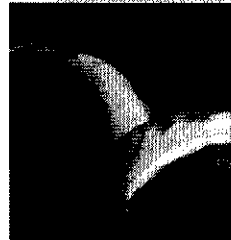
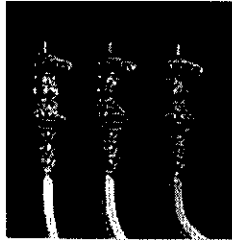

INSTITUTE
FOR
JEWISH
CONTINUITY

OPPORTUNITIES FOR LIFE-LONG LEARNING

7504 SEVEN MILE LANE · BALTIMORE, MD 21208

410-415-3755 · INFO@GOIJC.ORG · WWW.GOIJC.ORG

Ethics & Ethos: Timeless Lessons from the Weekly Parsha

Vayetzei: The Dynamics of Dispute

Rabbi Shmuel Silber

November 6, 2013

**This class is sponsored by Rosalie Sklar in memory of her husband
Dr. Manfred Sklar, z'l**

THIS COURSE IS DEDICATED IN MEMORY OF:

אסתר חנה ז'ל בת צבי ופרומה עלקא פייגא בת מאיר ופשא לאה ז'ל נח בן אברהם ופייגא ז'ל
MAY THEIR SOULS BE BOUND IN THE EVERLASTING BOND OF LIFE תהא נשמתם צרורות בצרור החיים

1. בראשית פרק ל

יד וילך ראובן בימי קציר-חטים וימצא דודאים בשדה ויבא אתם אל-לאה אמו ותאמר רחל אל-לאה תנינא לי מדודאי בנגד: טו ותאמר לה המעט קחתך את-אישי ולקחת גם את-דודאי בני ותאמר רחל לכן ישכב עמך הלילה תחת דודאי בנגד:

14. Reuben went in the days of the wheat harvest, and he found dudaim in the field and brought them to Leah, his mother, and Rachel said to Leah, "Now give me some of your son's dudaim." 15. And she said to her, "Is it a small matter that you have taken my husband, that [you wish] also to take my son's dudaim?" So Rachel said, "Therefore, he shall sleep with you tonight as payment for your son's dudaim."

Approach #1:

2. Rabbi Samson Raphael Hirsch: Genesis Chapter 30 Verse 14

Ⓐ V. 14. This business of the mandrakes has again and again been taken by commentators in a serious vein. But it is quite unthinkable that Leah, whose whole life was devoted to gain the complete love of her husband could possibly have uttered the words "You have got my man and now you want my bunch of flowers also" in any serious sense. As if the possession of a few flowers could come into the very slightest consideration in connection with, or in comparison with, the possession of a beloved husband. Rather, the whole matter appears as an instance to show a state of the two sisters living together in the most confidential intimacy. While Jacob is out in the fields the two wives sit together. His evenings he spends alternatively with each one of them.

Ⓑ Reuben, who was still a little boy, brings some wild flowers home to his mother. "Give me some of them" says Rachel "What sauce to ask for my precious flowers, etc." says Leah jokingly, but of course she gives her some (that is evident from Rachel's לכן). "Now" says Rachel, "because you have been so kind, he shall come to you this evening". The קחתך את אישי can also, quite likely, refer just to that day. "Last evening you have had my husband etc."

Approach #2:

3. בראשית פרק כט

ל ויבא גם אל-רחל ויאהב גם-את-רחל מלאה ויעבד עמו עוד שבע-שנים אחרות:

30. And he came also to Rachel, and he also loved Rachel more than Leah; and he worked with him yet another seven years.

4. מעין בית השואבה ד'ה ויבא גם אל רחל (ע"ז)

Ⓐ הרי משמעות הפסוק שאהב את לאה אבל לא כמו רחל, וא"כ יש לבאר פירוש (פסוק לא) "וירא ה' כי שנואה לאה" וכן מאמר לאה (פסוק לג) "כי שמע ה' כי שנואה אנכי" עוד יש לעיין שברור שיעקב אבינו לא עבר ח"ו על "לא תשנא את אחיך" (קדושים יט,יז) ולא על מה שאמרו חז"ל "אוהבה כגופו ומכבדה יותר מגופו" (ע"י יבמות סב:).

Ⓑ רואים מזה שבחינת שנאה בין איש לאשתו אינו גדר שנאת האויבים, אלא שבאהבת אשה אחרת יותר ממנה הרי זו תחשב כשנאה בעיני הקב"ה.

5. בראשית פרק כט

לב ותהר לאה ותלד בן ותקרא שמו ראובן כי אמרה כי-ראה יהוה בענני כי עתה יאהבני אישי:
לג ותהר עוד ותלד בן ותאמר כי-שמע יהוה כי-שנואה אנכי ויתן-לי גם-את-זה ותקרא שמו שמעון:
לד ותהר עוד ותלד בן ותאמר עתה הפעם ילוה אישי אלי כי-ילדתי לו שלשה בנים על-כן קרא-שמו
לוי:

32. And Leah conceived and bore a son, and she named him Reuben, for she said, "Because the Lord has seen my affliction, for now my husband will love me." 33. And she conceived again and bore a son, and she said, "Since the Lord has heard that I am hated, He gave me this one too." So she named him Simeon.
34. And she conceived again and bore a son, and she said, "Now this time my husband will be attached to me, for I have borne him three sons; therefore, He named him Levi.

6. בראשית פרק כט

לה ותהר עוד ותלד בן ותאמר הפעם אודה את-יהוה על-כן קראה שמו יהודה ותעמד מלדת:
35. And she conceived again and bore a son, and she said, "This time, I will thank the Lord! Therefore, she named him Judah, and [then] she stopped bearing.

7. רש"י בראשית פרק כט פסוק לה

(לה) הפעם אודה - שנטלתי יותר מחלקי, מטתה יש לי לכודות:

8. תרגום יונתן בראשית פרשת ויצא פרק כט פסוק לה

(לה) ואתעברת תוב וילידת בר ואמרת הדא זמנא אודי קדם יי דמן ברי דין עתיד למיפק מלכין ומיניה יפוק דוד מלכא דעתיד לאודויי קדם יי בגין כן קרת שמיה יהודה וקמת מלמילד:

9. תלמוד בבלי מסכת ברכות דף ז עמוד ב

ואמר רבי יוחנן משום רבי שמעון בן יוחי: מיום שברא הקדוש ברוך הוא את עולמו לא היה אדם שהודה להקדוש ברוך הוא עד שבאתה לאה והודתו, שנאמר הפעם אודה את ה'.

10. מעין בית השואבה ד"ה ותהר עוד (ע"ז)

Ⓐ ויש לעיין וכי לא הוודו אברהם יצחק ויעקב את הקב"ה על כל החסד אשר עשה אתם. ומוכרת שהכוונה היא על מין הודאה מיוחדת שחידשה לאת, וצריך ביאור.

Ⓑ הנה בהלידות הקודמות היה ענין קריאת השמות בגדר תפלה על העתיד (פסוק לב) "כי עתה יאהבני אישי" (פסוק לד) "הפעם ילוה אישי אלי", וכנראה שלא נענתה על בקשתה, ולכן עכשיו בלידת יהודה לא התפללה עוד אלא אמרה "הפעם אודה את ה'" בכל מצב שהוא, בין אם הוא ית' ממלא משאלותי בין שאינו נותן לי בקשתי. והודאה כזו להודות להקב"ה בהודאה גמורה בכל לבב על הנתינה ועל ה"אינתינה" לא היתה בעולם עד שבאתה לאה.

11. חומש מסורת הרב: בראשית פרק ט פסוק טו

הַפַּעַם אוֹדָה אֶת יְהוָה - This time, I will thank the Lord! The concept of thanksgiving involves expressing gratitude to God for that which has been attained, while accepting that it is impossible to acquire everything which one desires. Only after her fourth son was born did Leah finally resign herself to the truth of her relationship with Jacob. A woman has two great needs: she wants to be loved by her husband, and she craves children to whom to give her love. Leah realized that even after giving birth to three sons, there would be no fundamental change in Jacob's relationship with her. Rachel would always remain the greater object of his love. With Judah's birth, Leah finally relinquished the hope of ever being Jacob's beloved one, yet she was grateful to God that she had four children to love and care for.

12. שכל טוב (בובר) בראשית פרשת ויצא פרק ל סימן יד

והענין מודיע שאותן דודאים הם פירות: ויבא אותם אל לאה אמו. להודיע כמה היה כבוד אמו עליו, שלא טעמן עד שהביאן לאמו: ותאמר רחל אל לאה תנה נא לי. לשון בקשה: מדודאי בנך. שזכה מן ההפקר,

13. רש"י בראשית פרשת וילך פרק ל פסוק יד

דודאים - סיגלי, טעם כוח ובלשון ישמעאל יסמי"ן:

14. רשב"ם בראשית פרשת ויצא פרק ל פסוק יד

(יד) דודאים - דודאי תאנים.

15. מלבי"ם בראשית פרשת ויצא פרק ל פסוק יד

(יד) וילך ראובן. יספר ראשונה צדקת ראובן שהלך בימי קציר חטים שאז השדות מלאים כל מגדים וכל טוב ולא לקח מאומה רק דודאים, ולא דודאי גנה שאינם הפקר רק דודאי שדה שהם הפקר, זאת שנית שהביא אותם אל לאה אמו, שהדודאים מסוגלים להולדה, ורצה שאמו תוליד עוד בנים הפך דרך העולם שירצו שיהיה יחיד לאמו, והוא רצה בתועלתה ... ורחל ... חשבה שע"י סגולת הדודאים תתעבר ותלד, ולכן אמרה תני נא לי מדודאי בנך:

16. ספורנו בראשית פרשת ויצא פרק ל פסוק יד

ובזה הודיענו צדקת ראובן וחכמתו עם היותו אז בן ד' או ה' שנים למרבה:

17. מדרש אגדה (בובר) בראשית פרשת ויצא פרק ל סימן טו

[טו] המעט קחתך וגו'. אמרה לאה לרחל לא דיך שלקחת את אישי שנמשך לבו אחרך, אמרה רחל ללאה לא לאה אישך הוא אלא אישי, ובעבורי בא מבאר שבע, ועל ידי שמסרתי לך הסימנים נעשה אישך: לכן ישכב עמך הלילה. לפי שהיה מנהג יעקב לישיב עם לאה לילה [אחת], ועם רחל לילה אחת, ואותה הלילה של רחל היתה, והניחתו ללאה תחת הדודאים:

18. שכל טוב (בובר) בראשית פרשת ויצא פרק ל סימן טו

טו) ותאמר לה המעט קחתך את אישי ולקחת גם את דודאי בני. מ"מ בעלי היה תחלה, ואת נכנסת ונעשית לי צרה, ונראה הדבר מעט בעיניה,

19. חזקוני בראשית פרשת ויצא פרק ל פסוק טו

(טו) המעט קחתך את אישי שהרי אנכי נשאתי לו תחילה ואת נעשית צרתי.

20. ספורנו בראשית פרשת ויצא פרק ל פסוק טו

(טו) המעט קחתך את אישי. שלא היה לך להסכים שתהיי את צרתי כאמרו ואשה אל אחותה לא תקח לצרור (ויקרא יח, יח):

21. בראשית פרק ל

טו וַיָּבֹא יַעֲקֹב מִן־הַשָּׂדֶה בְּעֶרְבַּ וַתֵּצֵא לָאָה לִקְרָאתוֹ וַתֹּאמֶר אֵלַי תָּבוֹא כִּי שָׂכַר שְׂכָרְתִּיךְ בְּדוּדָאֵי בְנֵי וַיִּשְׁכַּב עִמָּה בַּלַּיְלָה הַהוּא: יז וַיִּשְׁמַע אֱלֹהִים אֶל־לָאָה וַתֵּהָר וַתֵּלֶד לְיַעֲקֹב בֶּן חַמִּישִׁי:

16. When Jacob came from the field in the evening, and Leah came forth toward him, and she said, "You shall come to me, because I have hired you with my son's dudaim," and he slept with her on that night.

17. And God hearkened to Leah, and she conceived and bore Jacob a fifth son.

22. העמק דבר בראשית פרק ל פסוק טז

ח'. וסיב אז טונת רחל: (טז) והצא לאה לקראתו.
אע"פ שלא היה מדה נישות מ"מ נוח היה לה להקל
בכבודה משחזיים את רחל בנוא יעקב לאהלה ואח"כ
י"א:

23. בראשית רבה (וילנא) פרשת וישלח פרשה פ

ותצא לאה לקראתו וגו', יצאת מקושטת כזונה ...

24. חומש מסורת הרב: בראשית פרק ל פסוק טז

The Midrash does not mean to be taken literally. It is an analogy in the sense of fearlessness, haste, boldness, and occasionally even impudence. Leah's exchange with Rachel in regard to the *dudaim* reflects assertiveness, as Leah was undeterred to take any legitimate steps to realize her dream. Leah did not have the patience to wait for Jacob; she hastened his arrival. Leah went out to meet Jacob, whom she loved so much, and out of their union that night God gave her a great and wonderful gift: her son Issachar, a tribe in the nation of Israel. (Yemci Zikaron, pp. 64-65)